

Fiscaal Juridische Actualiteiten

Informatiebulletin over de eigen woning en inkomensvoorzieningen

Nummer 242 – september 2023

Inhoud

Fiscaal Juridische Signalen

- Maatregelen Belastingplan 2024 1

Vraag van de maand

- Rente aftrekbaar na oversluiten lening tussen partners? 2

Wetgeving en beleid

- Internetconsultatie Fiscale verzamelwet 2025 3
- Internetconsultatie Wet werkelijk rendement box 3 4

Standpunten kennisgroepen Belastingdienst

- Overzicht 5
- Herkwalificatie box 3-schuld tot eigenwoningschuld 5
- Partnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum uitgedrukt in percentage van de pensioengrondslag 6

Jurisprudentie

- Mag Nederland lijfrentetermijn van een inwoner Filipijnen belasten? 7
 - Geen revisierente wegens tijdig ingediend afkoopverzoek 8
 - Verkrijging deel economische eigendom belast tegen regulier tarief overdrachtsbelasting 9
-

Fiscaal Juridische Signalen

Maatregelen Belastingplan 2024

Het pakket Belastingplan 2024 bestaat uit een flink aantal maatregelen. Het aantal fiscale maatregelen op het gebied van oudedagsvoorzieningen, box 3 en eigen woning is echter beperkt.

[Belastingplan 2024](#)

[Overige fiscale maatregelen 2024](#)

Op Prinsjesdag zijn de fiscale wetsvoorstellen van het pakket Belastingplan 2024 ingediend bij het parlement. De meeste maatregelen waren reeds bekend. Wij bespreken hierna de maatregelen in box 3 en een maatregel in de eigenwoningregeling.

Tarief en heffingvrij vermogen in box 3

Het belastingtarief in box 3 zou aanvankelijk in 2024 stijgen van 32% naar 33% en in 2025 vervolgens naar 34%. Voorgesteld is om het tarief in 2024 direct te verhogen naar 34%. Het heffingvrij vermogen wordt vervolgens bevroren op het huidige niveau: € 57.000 (€ 114.000 voor partners).

Overige maatregelen in box 3

Voor de berekening van het forfaitaire rendement gelden er momenteel drie forfaitaire rendementspercentages ([art. 5.2 lid 2 Wet IB 2001](#)):

1. Banktegoeden:	0,01%
2. Overige bezittingen:	6,17%
3. Schulden:	2,46%

De voorgestelde maatregelen in box 3 zijn de volgende:

- Een aandeel in de Vereniging van Eigenaren (VvE) valt onder de overige bezittingen. Het Belastingplan 2024 schaaft dit vermogensbestanddeel onder de banktegoeden. Daardoor wordt er veel minder rendement berekend over dit vermogensbestanddeel.
- Ook een aandeel in het vermogen op een derdengeldenrekening bij een notaris valt momenteel onder de overige bezittingen. Ook deze aandelen worden geschaft onder de banktegoeden.
- Schulden tussen fiscale partners en tussen ouders en minderjarige kinderen hebben in het huidige stelsel een merkwaardige uitwerking. Wat voor de één een schuld is (2,46%) is voor de ander een bezitting (6,17%). Het heffingvrij vermogen daargelaten leidt dit dus altijd tot belastingheffing over vermogen dat er per saldo niet is. Het Belastingplan 2024 defiscaliseert deze onderlinge vorderingen en schulden. Dat wil zeggen, voor de box 3-heffing bestaan ze niet. Zie ook de Vraag van de Maand elders in deze nieuwsbrief.

Het is de bedoeling dat de genoemde drie maatregelen met terugwerkende kracht naar 1 januari 2023 in werking treden.

Eigenwoningregeling

De wet [Overige fiscale maatregelen 2022](#) (OFM 2022) heeft wijzigingen aangebracht in de eigenwoningregeling van de Wet IB 2001. Deze maatregelen zagen kort gezegd op fiscale partners en de eigen woning. De wijzigingen hielden verband met onder andere de eigenwoningreserve ([art. 3.119aa Wet IB 2001](#)), de aflossingsstand ([art. 3.119d Wet IB 2001](#)) en het overgangsrecht voor bestaande eigenwoningsschulden ([art. 10bis.1 Wet IB 2001](#)).

De regeling van de aflossingsstand treedt in werking op het moment dat éérst de oude woning wordt verkocht en partners daarna een nieuwe woning kopen. De inzet van de aflossingsstand vindt op gezamenlijk niveau plaats. Voor de omgekeerde situatie – eerst een nieuwe woning kopen, daarna de oude woning verkopen – geldt de regeling van de aflossingsstand niet. Relevant voor die situatie is de verhuisregeling van [art. 3.119f lid 1 Wet IB 2001](#). De wetgever is echter vergeten deze bepaling aan te passen met OFM 2022. Daardoor wordt de overgang van het aflossingsschema van de oude naar de nieuwe woning niet op partnerniveau vastgesteld. Deze omissie wordt nu hersteld. De maatregel is opgenomen in het wetsvoorstel [Overige fiscale maatregelen 2024](#).

Zie voor meer (cijfermatige) informatie Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten nr. 243.

Vraag van de maand

Rente aftrekbaar na oversluiten lening tussen partners?

Vraag

Mijn partner en ik wonen ongehuwd samen. We hebben twee jaar geleden onze eerste eigen woning gekocht voor € 400.000. We zijn beiden voor de helft eigenaar van de woning. Bij Nationale-Nederlanden Bank hebben we een bedrag geleend van € 300.000 (annuïteitenhypotheek). We hebben afgesproken dat deze lening ons beiden voor 50% aangaat. Uit eigen middelen hebben we de ontbrekende € 100.000 betaald. Dat geld is afkomstig van mijn spaarrekening. Maar daarvan heb ik € 50.000 aflossingsvrij geleend aan mijn partner. Deze leningsovereenkomst is op advies van mijn ouders schriftelijk vastgelegd. Het is altijd de bedoeling geweest dat dit een tijdelijke oplossing is. Mijn partner is inmiddels meer gaan verdienen. Hij wil de lening nu oversluiten bij een bank. Wordt de rente dan fiscaal aftrekbaar?

Antwoord

Voor wat betreft de annuïteitenhypotheek bij Nationale-Nederlanden Bank geldt dat deze lening aan alle eisen voldoet die aan een eigenwoningschuld worden gesteld ([art. 3.119a lid 1 Wet IB 2001](#)). De lening is daarmee een eigenwoningschuld. De rente is fiscaal aftrekbaar als eigenwoningrente. Voor de lening die jullie onderling hebben gesloten ligt dat anders. Ten eerste is de lening aflossingsvrij. Dat op zich staat er al aan in de weg dat deze lening kwalificeert als eigenwoningschuld. Er wordt immers niet voldaan aan de zogeheten fiscale aflossingseis ([art. 3.119c Wet IB 2001](#)). Maar zelfs als er wel aan deze eis zou worden voldaan, kwalificeert de onderlinge lening nog steeds niet als eigenwoningschuld. De wet sluit namelijk leningen tussen fiscale partners uit ([art. 3.119a lid 6 aanhef en onderdeel c Wet IB 2001](#)). Dergelijke leningen zijn daarmee per definitie geen eigenwoningschuld. De rente die jouw partner aan je betaalt, is daarmee niet fiscaal aftrekbaar.

Dit wordt anders vanaf het moment dat de lening wordt overgesloten bij een bank. Er is dan immers geen sprake meer van een onderlinge schuld. Uiteraard moet de lening wel voldoen aan de eisen die de wet aan een eigenwoningschuld stelt om de rente voortaan te kunnen aftrekken. Daarvoor moet de lening zijn vormgegeven als een lineaire of annuïteitenhypotheek. Voor wat betreft de aflossingen begint de klok bij oversluiting te lopen. Dit betekent dat de lening na oversluiting in maximaal 360 maanden volledig moet worden afgelost. Deze looptijd wordt dus niet ingekort met de twee jaar dat de lening al bestaat. Ook hoeft er geen inhaalaflossing plaats te vinden over de afgelopen twee jaren.

De Kennisgroep Onroerende Zaken van de Belastingdienst heeft deze vraag onlangs ook beantwoord. Zie daarvoor het standpunt met nummer [KG:051:2023:9](#).

Nota bene: Het Belastingplan 2024 wijzigt de fiscale behandeling van vorderingen/schulden tussen fiscale partners. De vordering en de schuld vallen momenteel in box 3. Over de vordering wordt een forfaitair rendement berekend van 6,17%. De schuld wordt daarentegen in aanmerking genomen tegen een forfaitair rendement van 2,46%. Het is dus fiscaal buitengewoon onaantrekkelijk om onderlinge vorderingen/schulden te hebben. Uiteraard is dit alleen zo als het heffingvrij vermogen wordt overschreden. In het Belastingplan 2024 wordt nu voorgesteld onderlinge vorderingen/schulden fiscaalrechtelijk te negeren in box 3. Daarmee wordt de lening/vordering gedefiscaliseerd. Of anders gezegd: ze worden buiten de Wet IB 2001 geplaatst. Ze tellen daarmee niet meer mee voor de berekening van de verschuldigde inkomstenbelasting. We zijn eerder in deze nieuwsbrief op de maatregelen uit het Belastingplan 2024 ingegaan.

Wetgeving en Beleid

Internetconsultatie Fiscale verzamelwet 2025

De Fiscale verzamelwet 2025 is ter internetconsultatie aangeboden. In deze concept-wet zijn meerdere (technische) wijzigingen van het fiscale lijfrente- en pensioenregime opgenomen.

[Concept voorstel Fiscale verzamelwet 2025](#)

Het concept Fiscale verzamelwet 2025 is ter internetconsultatie aangeboden. In deze concept-wet zijn een aantal fiscale maatregelen op het gebied van lijfrente en pensioen opgenomen. We stippen er een aantal aan:

- De invalidekindlijfrente wordt afgeschaft. Voor bestaande invalidekindlijfrenten wordt overgangsrecht geformuleerd;
- De uiterste ingangsdatum van een verzekerde oudedagslijfrente en een bancaire oudedagslijfrente wijkt momenteel van elkaar af. Dit wordt gelijkgetrokken;
- Een ingegane bancaire lijfrente moet bij overlijden van de rekeninghouder overgaan op de erfgenamen ([art. 3.126a lid 6 Wet IB 2001](#)). De legataris is geen erfgenaam zodat de bancaire lijfrente fiscaalrechtelijk niet mag overgaan op een legataris. Voor deze regeling wordt voorgesteld de legataris gelijk te stellen aan een erfgenaam;
- Bij afkoop van een lijfrente met een onbelast saldo mag de Belastingdienst revisierente berekenen over de gehele afkoopsom. Praktijk is dat de Belastingdienst alleen revisierente berekent over het belaste deel van de afkoopsom. De wet wordt nu in lijn gebracht met de praktijk.

Belang voor de praktijk

Voor wat betreft het gelijktrekken van de uiterste ingangsdatum van de verzekerde en bancaire oudedagslijfrente constateren wij dat dit met het voorstel niet wordt gelijkgetrokken. Om dit te bereiken zal het concept wetsvoorstel moeten worden aangepast. De consultatie is op 18 september 2023 geëindigd.

Internetconsultatie Wet werkelijk rendement box 3

Op 8 september 2023 heeft het (demissionaire) kabinet een consultatieronde opgestart voor het toekomstige stelsel in box 3. Het kabinet heeft een voorstel gemaakt dat een nieuw kabinet kan gebruiken als hulpmiddel om zo een snelle start te kunnen maken met het introduceren van een nieuw box 3-stelsel.

[Consultatie Wet werkelijk rendement box 3 \(internetconsultatie.nl\)](https://internetconsultatie.nl)

Sinds 2001 heeft de belastingheffing over het inkomen uit sparen en beleggen (box 3) een forfaitair karakter. Deze heffing is voor zowel belastingplichtigen als de Belastingdienst eenvoudig. In het [Kerstarrest \(Hoge Raad 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963\)](#) heeft de Hoge Raad echter geoordeeld dat het box 3-stelsel zoals dat gold in 2017 en 2018 in bepaalde gevallen in strijd is met het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Als gevolg hiervan is rechtsherstel verleend en geldt nu, bij wijze van overbrugging naar een definitief nieuw stelsel, de Overbruggingswet box 3. Ook in de overbruggingswetgeving geldt nog steeds een forfaitair stelsel, zij het dat het beter aansluit op werkelijke rendementen dan eerdere wetgeving. Het is belangrijk zo spoedig mogelijk over te gaan op een rechtvaardiger stelsel. Om voor een volgend kabinet de mogelijkheid van een inwerkingtreding van een nieuw stelsel per 2027 open te houden, start het huidige kabinet deze internetconsultatie, aldus de staatssecretaris van Financiën in zijn [brief aan de Tweede Kamer op 8 september 2023 \(Kamerbrief over toekomstig stelsel box 3\)](#).

“De regering stelt voor om in box 3 inkomstenbelasting te heffen op basis van het werkelijk behaalde rendement van vermogen. De belasting wordt als hoofdregel vormgegeven als een vermogensaanwasbelasting. Het stelsel beoogt het totale (werkelijke) rendement van vermogen in de heffing te betrekken. Daarbij wordt jaarlijks belasting geheven over de reguliere voordelen uit vermogen (zoals rente, dividend, huur en pacht minus kosten) en de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van vermogensbestanddelen in het betreffende jaar (zoals koerswinst of koersverlies over aandelen), minus kosten. Gerealiseerde waardeontwikkelingen doen zich bijvoorbeeld voor bij verkoop. Ongerealiseerde waardeontwikkelingen doen zich voor als het vermogensbestanddeel daadwerkelijk in waarde is gestegen of gedaald, maar deze waardeontwikkeling nog niet te gelde is gemaakt. Voor onroerende zaken en aandelen in familiebedrijven en startende innovatieve ondernemingen geldt als uitzondering op de hoofdregel een vermogenswinstbelasting.” ([concept Memorie van Toelichting, blz. 5](#).)

Belang voor de praktijk

De consultatie moet niet gezien worden als de consultatie van een volragen wetsontwerp, maar als bouwsteen en hulpmiddel voor een nieuw kabinet. De hoop is dat het nieuwe kabinet zodoende een snelle start kan maken met de introductie van een nieuw box 3-stelsel. De beoogde invoeringsdatum is gesteld op 1 januari 2027, waarbij rekening wordt gehouden met een ruime implementatietermijn voor de Belastingdienst en onder meer banken en verzekeraars. Dit betekent dat het nieuwe kabinet een wetsvoorstel in de zomer van 2024 aanhangig zal moeten maken in de Tweede Kamer.

De internetconsultatie eindigt op 20 oktober 2023. Iedereen kan meedenken en inbreng leveren op het voorstel. Gevraagd wordt om de inbreng te geven door het beantwoorden van een aantal specifieke vragen en daarbij desgewenst een document toe te voegen voor bijvoorbeeld het geven van achtergrondinformatie ([Reageren op deze consultatie](#)).

Standpunten kennisgroepen Belastingdienst

In deze rubriek maken wij melding van een aantal standpunten dat de Belastingdienst recent heeft gepubliceerd. Onze focus ligt daarbij vooral op de onderwerpen eigen woning, bank- en verzekeringsproducten en pensioen.

datum	kennissgroep	omschrijving	link	trefwoord(en)
22-08-2023	Successiewet	Waardering van renteloze lening ouder-kind met wachttijd opeisbaarheid voor heffing schenkbelasting	KG:063:2023:33	schenking ouder renteloze lening
24-08-2023	Onroerende zaken	Herkwalificatie box 3 schuld tot eigenwoningschuld box 1 (nadere toelichting in deze nieuwsbrief)	KG:051:2023:8	eigen woning eigenwoningschuld
24-08-2023	Onroerende zaken	Herkwalificatie schuld bij partner (box 3) door herfinanciering (nadere toelichting in deze nieuwsbrief)	KG:051:2023:9	eigen woning eigenwoningschuld
5-09-2023	CAP	Hoogte partnerpensioen voor pensioendatum als percentage van de pensioengrondslag (nadere toelichting in deze nieuwsbrief)	V&A 23-015	pensioen partnerpensioen
12-09-2023	Onroerende zaken	Aflossingsachterstand en moment waarop lening weer kwalificeert als eigenwoningschuld	KG:051:2023:10	eigen woning eigenwoningschuld aflossingsachterstand

Herkwalificatie box 3-schuld tot eigenwoningschuld

De Kennisgroep Onroerende Zaken van de Belastingdienst neemt het standpunt in dat een box 3 aflossingsvrije lening voor een eigen woning bij omzetting in een annuïteitenhypotheek alsnog kan kwalificeren als een eigenwoningschuld in box 1.

[Standpunt van de Kennisgroep Onroerende Zaken van de Belastingdienst, KG:051:2023:8](#)

De Kennisgroep Onroerende Zaken heeft een standpunt ingenomen over de fiscale behandeling van een lening voor de eigen woning die na verloop van tijd alsnog gaat voldoen aan de fiscale aflossingseis die aan een eigenwoningschuld wordt gesteld. De kennisgroep schetst de volgende situatie. Een starter heeft ter financiering van zijn woning een aflossingsvrije lening gesloten. De lening valt niet onder het overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden ([art. 10bis.1 Wet IB 2001](#)). De aflossingsvrije lening voldoet niet aan de fiscale aflossingseis ([art. 3.119c Wet IB 2001](#)). Hierdoor valt de lening in box 3. De vraag komt op of deze lening alsnog kwalificeert als eigenwoningschuld in box 1 als de lening wordt omgezet in een annuïteitenhypotheek met een looptijd van maximaal 360 maanden. De Belastingdienst beantwoordt die vraag bevestigend.

Belang voor de praktijk

Zoals we in de vraag van de maand ook al aangaven hoeft de looptijd van de annuïteitenhypotheek niet te worden ingekort met de reeds verstreken looptijd van de aflossingsvrije hypotheek. Evenmin hoeft er een inhaalaflossing plaats te vinden vanwege de reeds verstreken looptijd. De box 3-periode telt eenvoudig in het geheel niet mee bij de vormgeving van de annuïteitenhypotheek. Ten overvloede

merken wij nog op dat deze problematiek uiteraard niet beperkt blijft tot starters. Voor doorstromers die niet onder het overgangsrecht van [art. 10bis.1 Wet IB 2001](#) vallen, geldt hetzelfde.

De kennisgroep gaat hier uit van een situatie waarin de belastingplichtige de volledige lening aflossingsvrij heeft gefinancierd. In de praktijk zal het echter vaak gaan om een gedeeltelijk aflossingsvrije financiering. Daarvoor geldt uiteraard hetzelfde.

Partnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum uitgedrukt in percentage van de pensioengrondslag

De Belastingdienst heeft op 5 september 2023 een standpunt gepubliceerd over vraag of de hoogte van het partnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum mag worden uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag.

[V&A 23-015 Partnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum uitgedrukt in percentage van de pensioengrondslag](#)

Met de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) is in [art. 18b Wet LB 1964](#) bepaald dat het partnerpensioen voortaan niet meer afhankelijk is van diensttijd. In plaats daarvan is enkel aangegeven dat het partnerpensioen niet meer mag bedragen dan 50% van het laatstgenoten pensioengevend loon. Bovendien moet het partnerpensioen op risicobasis worden verzekerd.

Vraag: Mag de hoogte van het partnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum ook worden uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag (pensioengevend loon verminderd met een AOW-franchise)?

Antwoord: ja. [Art. 18b Wet LB 1964](#) geeft slechts de maximale begrenzing aan. Lager mag dus ook.

Belang voor de praktijk

De Belastingdienst erkent dat dit standpunt niet in lijn is met de toelichting die de fiscale wetgever gaf in de [Memorie van Toelichting \(blz. 353-354\) bij de Wtp](#). Daarin valt immers te lezen: “In het voorgestelde artikel 18b, eerste lid, Wet LB 1964 wordt een partnerpensioen bij overlijden vóór pensioendatum begrensd op 50% van het laatstgenoten pensioengevend loon. De maximale hoogte van het partnerpensioen bij overlijden vóór pensioendatum wordt daarmee – anders dan de huidige begrenzing van het partnerpensioen – onafhankelijk van het aantal dienstjaren en rechtstreeks gebaseerd op het pensioengevend loon zonder dat daarop een franchise in mindering komt.” Het diensttijdonafhankelijk maken van het partnerpensioen is met name ingegeven door de gedachte om achterblijvende partners te beschermen tegen een te laag partnerpensioen door een tekort aan dienstjaren. Maar wanneer het partnerpensioen uitgedrukt mag worden in een percentage van de pensioengrondslag, zal dit met name ten koste gaan van de deelnemers met de laagste inkomens.

Het is überhaupt de vraag of het wenselijk is om een franchise in aanmerking te nemen bij het bepalen van de hoogte van het partnerpensioen. Vanuit de gedachte dat de franchise rekening houdt met de AOW-uitkering, zal deze AOW-uitkering in het geval van overlijden vóór de pensioendatum in de meeste gevallen niet aan de orde zijn. Een partnerpensioen dat wordt bepaald aan de hand van het laatstgenoten loon in plaats van de pensioengrondslag sluit dan ook veel beter aan bij het inkomen dat na overlijden van de deelnemer vervangen dient te worden.

Jurisprudentie

Mag Nederland lijfrentetermijnen van een inwoner Filippijnen belasten?

Advocaat-generaal Wattel concludeert dat Nederland heffingsbevoegd over de lijfrentetermijn die Nationale-Nederlanden betaalt aan een inwoner van de Filippijnen.

[Conclusie advocaat-Generaal Wattel 2 augustus 2023, ECLI:NL:PHR:2023:707](#)

Wie mag er heffen als vanuit Nederland lijfrentetermijnen worden betaald aan een inwoner van een ander land? Van oudsher was de hoofdregel in belastingverdragen dat het woonland mag heffen. Maar op die hoofdregel komen steeds meer uitzonderingen. In deze zaak gaat het om een nogal bijzondere uitzondering in het belastingverdrag dat Nederland met de Filippijnen heeft gesloten. In dat verdrag is namelijk bepaald dat het bronland mag heffen als de lijfrentetermijnen ten laste komen van de winst die in de bronstaat wordt behaald door een onderneming van die bronstaat of door een onderneming die aldaar een vaste inrichting heeft. In deze zaak worden de lijfrentetermijnen uitgekeerd door Nationale-Nederlanden. Nationale-Nederlanden is onderworpen aan de heffing van Nederlandse vennootschapsbelasting. De lijfrentegerechtigde man meent echter dat de ontvangen lijfrentetermijn niet ten laste van de winst van Nationale-Nederlanden, maar ten laste van diens (premie)reserve of voorziening is gekomen.

In de cassatieprocedure heeft advocaat-Generaal Wattel nu zijn conclusie gegeven. Wattel geeft aan dat de lijfrentetermijn niet rechtstreeks van kas of bank wordt afgeboekt. De betaling ervan loopt dus niet rechtstreeks via de verlies- en winstrekening van de levensverzekeraar, omdat de betaling wordt afgeboekt op de desbetreffende balansvoorziening. Maar die voorziening is wel ten laste van de winst gevormd. Daarmee zijn de lijfrentetermijnen ten laste van Nederlandse winst gekomen en mag Nederland belasting heffen over de lijfrentetermijnen.

Belang voor de praktijk

Het is onze verwachting dat de Hoge Raad deze conclusie van advocaat-generaal Wattel overneemt. Nederland is in dat geval heffingsbevoegd. Eenzelfde uitzondering is overigens terug te vinden in het belastingverdrag dat Nederland heeft gesloten met Zuid-Korea en met Thailand. De bepaling beperkt zich niet tot lijfrenten. Ook pensioen, of de afkoopsom hiervan, valt onder de bepaling.

Deze uitzondering is al eens eerder onder de rechter geweest, namelijk in de uitspraak van Hof Den Bosch 4 december 1997 ([ECLI:NL:GHSHE:1997:AA6062](#)). In die procedure ging het om een afkoopsom van pensioen door een pensioenfonds. Het hof oordeelde in die zaak dat de uitzondering niet geldt. Omdat het pensioenfonds geen winst beoogde, dreef het geen onderneming in de zin van het belastingverdrag. Het hof oordeelde daarom dat de afkoopsom exclusief aan het woonland werd toegewezen.

In het document '[Verdragsstaten IB - Niet-ingezetenen](#)' van de Belastingdienst (editie 2023) lijkt de Belastingdienst te suggereren dat de uitzondering slechts geldt in situaties van eigen beheer. Dat dit niet zo is, blijkt wel uit de hiervoor genoemde uitspraak van Hof Den Bosch.

Geen revisierente wegens tijdig ingediend afkoopverzoek

Rechtbank Gelderland oordeelt dat de lijfrenteverzekering is afgekocht voordat de verzekeringnemer de AOW-leeftijd bereikte. Hierdoor is voldaan aan de voorwaarden om de lijfrente af te kopen wegens langdurige arbeidsongeschiktheid en is geen revisierente verschuldigd.

[Rechtbank Gelderland 22 augustus 2023, ECLI:NL:RBGEL:2023:4759](#)

In 2016 raakt de vrouw arbeidsongeschikt. In 2017 verzoekt zij de verzekeraar om haar lijfrenteverzekering af te kopen in verband met haar langdurige arbeidsongeschiktheid. In 2018 bereikt de vrouw de AOW-leeftijd. De verzekeraar keert de afkoopwaarde in 2019 uit aan de vrouw en houdt daarbij 52% in aan loonheffingen. In afwijking van haar aangifte IB/PVV 2019 legt de belastinginspecteur aan de vrouw een beschikking-revisierente op, omdat de vrouw de verzekering niet heeft afgekocht vóór het bereiken van haar AOW-gerechtigde leeftijd. De vrouw is het niet eens met de inspecteur dat zij revisierente van 20% over het lijfrentekapitaal verschuldigd is. De belastinginspecteur vindt ook dat de vrouw arbeidsongeschikt is in de zin van [art. 3.133 lid 9 onderdeel a Wet IB 2001](#), maar meent dat niet is voldaan aan de voorwaarde dat de vrouw de lijfrente voor AOW-ingang heeft afgekocht. Volgens de inspecteur is de lijfrente in 2019 afgekocht. Toen had de vrouw de AOW-leeftijd al bereikt.

Volgens de rechtbank is niet het moment van uitbetaling bepalend, maar het moment waarop het verzoek gedaan is. Zo moeten de woorden “op het moment van afkoop” uit [art. 3.133 lid 9 onderdeel b Wet IB 2001](#) worden uitgelegd, aldus de rechtbank. De vrouw heeft de lijfrente aldus in 2017 afgekocht. Zij kan weliswaar geen afschrift van het afkoopverzoek overleggen, maar de rechtbank acht haar standpunt geloofwaardig dat zij het verzoek toen heeft gedaan. Zij deed dit verzoek volgens de rechtbank samen met haar man, die ook een lijfrente afkocht en van wiens verzoek wel een afschrift is overgelegd. De vrouw en de man tonen daarbij aan dat zij geld nodig hadden, omdat hun hypotheek moest worden geherfinancierd toen het dienstverband van de vrouw eindigde door de arbeidsongeschiktheid.

Belang voor de praktijk

Op grond van [art. 3.133 lid 9 Wet IB 2001](#) kan een lijfrente in verband met langdurige arbeidsongeschiktheid worden afgekocht zonder dat negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen in aanmerking worden genomen. De ontvangen koopsom wordt beschouwd als een reguliere lijfrentetermijn en er is geen revisierente verschuldigd. Daarvoor gelden de volgende voorwaarden:

- a. De belastingplichtige is langdurig arbeidsongeschikt en voldoet aan de voorwaarden van [art. 18 Uitvoeringsregeling IB 2001](#);
- b. De belastingplichtige heeft op het moment van afkoop nog niet de AOW-leeftijd bereikt;
- c. De afkoop som bedraagt niet meer dan € 45.722 (2023). Als de afkoop som hoger is dan mag dit in ieder geval niet hoger zijn dan het gemiddelde van de premiegrondslag in de twee voorafgaande kalenderjaren.

Volgens [art. 18 Uitvoeringsregeling IB 2001](#) is sprake van langdurige arbeidsongeschiktheid als:

- Aan de uitvoerder van de lijfrente een verklaring van een arts is overgelegd waaruit blijkt dat de belastingplichtige in de komende 12 maanden niet in staat is diens hoofdberoep uit te oefenen, waarmee ten minste 70% van het inkomen werd verdiend; of
- Aannemelijk is dat de belastingplichtige private of publieke periodieke uitkeringen ontvangt wegens arbeidsongeschiktheid of deze gaat ontvangen.

Het is opmerkelijk dat de belastinginspecteur in zijn verweer niet stelt dat niet is voldaan aan de voorwaarden van [art. 18 Uitvoeringsregeling IB 2001](#). Ook is het opmerkelijk hoe de rechtbank de woorden “het moment van afkoop” uitlegt. Volgens de rechtbank brengt [art. 3.133 lid 9 Wet IB 2001](#) met zich mee dat niet bepalend is wanneer de uitbetaling plaatsvindt, maar het moment waarop het afkoopverzoek is gedaan. De rechtbank stelt niet vast wanneer daadwerkelijk was afgekocht, dan wel op welk moment aan alle voorwaarden voor afkoop was voldaan om tot uitkering over te gaan. Voor elke lijfrente geldt een contractueel afkoopverbod. Dat brengt mee dat een afkoop enkel kan plaatsvinden als de verzekeringnemer en de verzekeraar dit met elkaar (nader) overeenkomen. De verzekeraar zal aan de afkoop wegens langdurige arbeidsongeschiktheid één van de voorwaarde van

[art. 18 Uitvoeringsregeling IB 2001](#) verbinden. Nu de verzekeraar heeft uitbetaald onder inhouding van 52% aan loonheffingen is het niet waarschijnlijk dat is voldaan aan één van die voorwaarden. En dat betekent dat:

- Niet is voldaan aan de voorwaarden van [art. 3.133 lid 9 onderdeel a Wet IB 2001](#) én
- De afkoop niet kan zijn overeengekomen in 2017.

Uiteraard is de uitspraak van de rechtbank voor de vrouw een aangename, zeker nu het fysiek en financieel niet meezit.

Verkrijging deel economische eigendom belast tegen regulier tarief overdrachtsbelasting

Rechtbank Zeeland-West-Brabant oordeelt dat de verkrijging van de economische eigendom van een eigen woning belast is met 8% overdrachtsbelasting.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 17 augustus 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:5805](#)

Een vrouw heeft op 17 december 2021 80% van de economische eigendom van een woning verkregen van een woningcorporatie. De overige 20% economische eigendom en de juridische eigendom van de woning blijven in handen van de woningcorporatie. De vrouw huurt de overige 20% economische eigendom van de woningcorporatie. In verband met de verkrijging van de economische eigendom is 8% overdrachtsbelasting verschuldigd. De vrouw is het hier niet mee eens en legt de zaak voor aan de rechter.

De rechter oordeelt dat de vrouw in verband met de verkrijging van de economische eigendom van de woning geen recht heeft op toepassing van het woningtarief. Uit [art. 14 lid 5 WBR](#) volgt namelijk expliciet dat de verkrijging van economische eigendom belast is met 8% overdrachtsbelasting. Het beroep is dan ook ongegrond en de inspecteur krijgt dus gelijk.

Belang voor de praktijk

De uitkomst is naar onze mening niet verrassend, de wet laat aan duidelijkheid niets te wensen over. In de praktijk komt het echter wel voor dat de economische eigendom van een woning voor de juridische eigendom wordt verkregen. Bijvoorbeeld als een koper de woning vóór de verkrijging van de juridische eigendom door middel van een zogenoemde sleutelverklaring ter beschikking krijgt. De koper verkrijgt hierdoor de economische eigendom van de woning. Uit [art. 14 lid 5](#) en [art. 15 lid 8 WBR](#) volgt dat het verlaagde tarief en de startersvrijstelling dan niet gelden, zodat op deze verkrijging het reguliere tarief van 10,4% (2023) van toepassing is.

De staatssecretaris vindt het niet gewenst dat bij de verkrijging van de economische eigendom vooruitlopend op de juridische eigendomsverkrijging meer overdrachtsbelasting verschuldigd is dan in de situatie dat juridische en economische eigendom gelijktijdig worden verkregen. In het (gewijzigd) [Besluit Overdrachtsbelasting van 2 maart 2023, nr. 2023-2, Stcrt. 2023, 5423](#) keurt hij onder voorwaarden goed dat als een koper vooruitlopend op de verkrijging van de juridische eigendom de economische eigendom verkrijgt, het verlaagde tarief of de startersvrijstelling van toepassing is.

Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten

De Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten wordt verzorgd door Nationale-Nederlanden Bank en Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij.

Redactie

Gerda Lagarde - Ferd Beukers - Hans IJskes - Ruben Stam

Wilt u opgenomen worden op de verzendlijst of wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Stuur dan een e-mail naar fja@nn.nl.

Voor eventuele onjuistheden aanvaarden wij geen aansprakelijkheid.

© 2023 Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten - Nationale-Nederlanden